

Vlaams
Parlement

ingediend op **1603** (2017-2018) – Nr. 1
25 mei 2018 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Lydia Peeters en Wilfried Vandaele

over de omvang van de stroperij in Vlaanderen
en de impact hiervan op de natuur

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Johan Danen.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Orry Van de Wauwer;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzettingen	4
1.	Agentschap Natuur en Bos	4
1.1.	Handhaving binnen het ANB en de werking van de Natuurinspectie.....	4
1.2.	Methodiek programmatisch handhaven binnen Natuurinspectie	5
1.3.	Stroperij in Vlaanderen: cijfers en voorzichtige conclusies.....	6
2.	Vogelbescherming Vlaanderen	8
3.	Hubertus Vereniging Vlaanderen	11
II.	Bespreking.....	14
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	14
2.	Antwoorden.....	18
3.	Replieken.....	21
	Gebruikte afkortingen.....	24
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn hield op 24 april 2018 een hoorzitting over de omvang van de stroperij in Vlaanderen en de impact hiervan op de natuur.

De getoonde presentaties zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzettingen

1. Agentschap Natuur en Bos

1.1. Handhaving binnen het ANB en de werking van de Natuurinspectie

Marleen Evenepoel, administrateur-generaal van het ANB, licht de organisatie en werking van de entiteit Natuurinspectie toe.

Handhaving is een kerntaak van de entiteit Natuurinspectie binnen het ANB. Er zijn 28 natuurinspecteurs die gemiddeld 11 gemeenten bestrijken. Dat behelst ongeveer 48.000 hectare. Ze oefenen toezicht uit, vooral buiten de ANB-domeinen, en doen overal aan opsporing. Ze zijn gewestelijk toezichthouder, gewestelijk milieuopsporingsambtenaar en beschikken dus over de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie. Ze zijn tegelijk ook specialist van handhaving inzake milieubeheerreggeving.

De 85 boswachters zijn bevoegd voor beheer en toezicht op de terreinen die door het ANB worden beheerd. Dat is ongeveer 82.000 hectare, bij meting in 2016. Hun kerntaak bestaat erin het terrein te beheren. Tegelijk zijn ze ook gewestelijk toezichthouder.

Toezicht houden impliceert een preventieve daad, gericht op het voorkomen of doen ophouden van delicten. Er is geen vermoeden van een strafbaar feit en het toezicht wordt uitgeoefend door een toezichthouder. Opsporing is vooral repressief en behelst een geheel van handelingen die kaderen binnen de bepalingen in het Wetboek van Strafvordering. Ze kennen een opsporingsambtenaar de bevoegdheid toe om misdrijven op te sporen met het oog op vervolging door de strafrechter.

Een gewestelijk toezichthouder is een personeelslid van een overheidsinstantie die door de minister wordt aangewezen.

Wat wordt er door het ANB gehandhaafd? In eerste instantie het milieubeheerrecht, met het Natuurdecreet, het Bosdecreet, het Jachtdecreet en de wet op de riviervisserij. In ondergeschikte orde gaat het ook om het Materialendecreet, vooral in ruimtelijk kwetsbare gebieden, om het Pesticidendecreet met betrekking tot oppervlaktewateren, bermen en speciale beschermingszones en het Mestdecreet, vooral wat de afstandsregels tot waterlopen aangaat. Verder zijn ook alle uitvoeringsbesluiten van de vermelde decreten en wetten betrokken. Dit alles is uitgewerkt in het Milieuhandavingsdecreet, dat deel is van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM).

Ook de Natuurinspectie, met zijn uitgebreide takenpakket, ondervond een impact van de besparingen. De inspectie viel terug van 45 vte in 2010 naar 34 vte in 2017. Het streven naar meer efficiëntie is steeds een doel gebleven, net zoals meer creativiteit en doelmatigheid. Zo werd onder meer overgestapt van een provinciale naar een regiostructuur, is er een overgang geweest naar de programmatische handhaving en hield het MHD een depenalisatie van een aantal milieumisdrijven in.

Het handhavingsbeleid streeft naar een respectvolle houding ten aanzien van natuur, bos en groen. Het is het sluitstuk van het beleid en leidt mee tot realisatie daarvan. Voor het MHD was er voornamelijk repressief beleid en werden er vooral pv's opgemaakt. Het hing af van de procureurs of er vervolging kwam. Sinds het MHD is er een meer preventieve aanpak, die veel efficiënter blijkt. Herstelbeleid is daarbij het uitgangspunt. Sneller optreden via aanmaningen zorgt ervoor dat er minder schade is aan de natuur. Pv's betekenen vaak te lang uitstel en mogelijk zelfs seponering, waarbij de schade veel aanzienlijker is.

De spreekster toont een overzicht van de aantallen pv's, verslagen van vaststelling, aanmaningen en bestuurlijke maatregelen in de periode van 2009 tot en met 2017. De verslagen van vaststelling zijn gelijkaardig aan pv's, maar minder gekend. Ze gaan over een milieu-inbreuk, en dus niet over een misdrijf dat meteen wordt overgemaakt aan de gewestelijke entiteit.

Aanmaningen kunnen worden uitgeschreven door toezichthouders bij uitoefening van hun taak. Het doel is de vermoedelijke overtreder en anderen ertoe aan te manen de nodige maatregelen te nemen om een milieu-inbreuk of een milieumisdrijf te beëindigen, om de gevolgen geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken en een herhaling te voorkomen. Aanmaningen maken het dus mogelijk om kort op de bal te spelen.

Bestuurlijke maatregelen kunnen, onafhankelijk van een strafsanctie of een bestuurlijke sanctie, worden opgelegd na vaststelling van een milieu-inbreuk of een milieumisdrijf. Het kan gaan om een regularisatiebevel, een stakingsbevel of een bestuursdwang. Ook daardoor kan er snel opgetreden worden op het terrein.

De pieken in de getoonde grafieken worden vooral veroorzaakt door het intreden van de depenalisatie sinds de inwerkingtreding van het MHD. Er zijn minder pv's en de andere instrumenten komen in de plaats. De toename van de aanmaningen is het grootst in het kader van de bosregelgeving, vooral bij schendingen van de toegankelijkheidsregels. In 2016 en 2017 is een lichte daling vastgesteld. Dat kan toe te schrijven zijn aan de afname van het personeelsbestand maar ook aan het voluit inzetten op de programmatische aanpak. Bij de jacht en soortenbescherming zijn er vooral overtredingen inzake het niet naleven van administratieve bepalingen.

Bij de processen-verbaal wordt een grote daling genoteerd bij de jacht en soortenbescherming, met name inzake de vogelvangst. Die daling is toe te schrijven aan de programmatische handhaving, maar ook aan de evolutie qua penalisering. Voor soortenbescherming kan de verklaring van de daling in pv's ook toegeschreven worden aan de succesvolle bestrijding en sanctionering, zowel bestuurlijk als strafrechtelijk. Het aantal pv's inzake visserij is mogelijk te verklaren door het feit dat men zowel vroeger als vandaag niet lang hoeft te zoeken naar overtredingen. Men hoeft alleen maar langs een kanaal te lopen en de vissers aan te spreken.

1.2. Methodiek programmatisch handhaven binnen Natuurinspectie

Vlaanderen is een pionier inzake programmatische handhaving, stelt Marleen Evenepoel. Nederland paste het als eerste toe en de methode is door het ANB razendsnel opgepikt. De Europese Commissie vaardigde recent een aanbeveling uit om die werkwijze verder toe te passen. Het uitgangspunt is bekijken welke activiteiten de meeste schade toebrengen aan de natuur en de doelgroep bepalen die ze het meest plegen. Daartoe wordt in eerste instantie een risicoanalyse uitgevoerd, gevolgd door een doelgroepenanalyse, in overleg met de doelgroepen zelf. Zo verwerft men inzicht in het gedrag van potentiële overtredders. Vervolgens wordt een interventiestrategie opgesteld, die geregeld een evaluatie

ondergaat. In het meerjarenprogramma ligt het accent vooral op de preventieve aanpak en de activiteiten en doelgroepen met de hoogste risicograad.

In 2013 is de methode toegepast, met een uitgebreid panel aan doelgroep- en handhavingsactoren. Op basis daarvan is een prioriteitenstelling opgemaakt van de meest schadelijke effecten op de natuurwaarde en de naleefwaarde van de verschillende doelgroepen in de specifieke regelgeving. Van een aantal doelgroepen is vastgesteld dat de overtredingen geregeld voorkomen en ook betekenisvol schade toebrengen aan de natuur. Daar zit derhalve de topprioriteit voor de Natuurinspectie.

Wat betreft de jachtmisdrijven is er relatief beschouwd geen prioriteit in de programmatische aanpak, aangezien men vooral uitgaat van de schade aan de natuur. Het gaat dan niet over jagen met verboden middelen, zoals verboden vuurwapens, en/of methoden zoals gifstoffen, vallen en klemmen. Een recent fenomeen is vergiftigd fruit leggen voor bevers. Dat levert ook gevaar op voor de volksgezondheid en dus wordt er in dergelijke gevallen zeker wel opgetreden.

1.3. Stroperij in Vlaanderen: cijfers en voorzichtige conclusies

Jos Rutten, algemeen directeur ANB, schetst een beeld van de stroperij in Vlaanderen. Er is geen echte definitie van stroperij te vinden in de regelgeving. Het woordenboek Van Dale stelt dat het gaat om jagen of vissen zonder vergunning of op verboden terrein. Voor het ANB blijft het een constante in de antwoorden op parlementaire vragen dat het stroperij beschouwt als het – wat de jacht betreft – jagen zonder jachtverlof, jagen op andermans grond, jagen in gesloten tijd en jagen met verboden tuigen. Voor de riviervisserij gaat het dan om vissen zonder visverlof, vissen in gesloten tijd en vissen met verboden tuigen. Bij de beschermde soorten betreft het het vangen en/of doden van beschermde diersoorten.

Van het aantal meldingen bij de Natuurinspectie is een analyse gemaakt. Ze worden consequent in een databank ingevoerd. In 2017 zijn 1403 meldingen genoteerd. Voor de 281 meldingen inzake jacht is nauwgezet uitgesplitst hoeveel er over stroperij gaan, met name 40. Dat behelst een kleine 3 percent van de meldingen.

De analyse van die veertig meldingen leert dat het om zeer weinig concrete meldingen gaat. Zo wordt gemeld dat er schoten zijn gehoord of dat er “regelmatig wordt gestroopt”, zonder verdere aanwijzingen. Soms wordt verwezen naar bandensporen op akkers die op stroperij kunnen wijzen. Jagers en jachthouders melden soms dat er reeën worden gestroopt in hun jachtgebied.

Er bestaat zoiets als ‘georganiseerde stroperij’, wat dan beschreven kan worden als het werken met nachtkijkers, schieten met geweren met geluidsdempers en het gebruiken van verscheidene wagens met geblindeerde ramen. Ter zake zijn in de laatste tien jaar in de databank geen meldingen ontvangen, merkt de spreker op.

Wat gebeurt er met de meldingen? Ongeacht hoe concreet de melding is, gaat de inspectie steeds bekijken wat ze ermee kan doen, dit om gevoelige gebieden en periodes voor stroperij te detecteren en vast te leggen. Zo worden georganiseerde acties mogelijk, onder meer in het kader van de jacht.

Het op heterdaad betrappen bij stroperij blijft moeilijk, gezien de personeelsbezetting. Om veiligheidsredenen rukken de natuurinspecteurs bij gevaarlijke situaties steeds verplicht uit met zijn tweeën. Ze zijn ook gewapend. Soms duurt het een half uur vooraleer men op een concrete melding kan ingaan en dat maakt

het effectief betrappen moeilijk. Daarom kiest het ANB veeleer voor een andere vorm van aanpak. Vlaanderen is verdeeld in drie regio's. Per regio worden drie georganiseerde acties opgezet, doorgaans in samenwerking met de lokale politie. De omvang van de vermoede stroperij is vaak van die aard dat de natuurinspecteurs alleen op pad sturen niet strookt met de beoogde veiligheid. De ervaring leert ook dat die georganiseerde acties op basis van analyses doelmatiger zijn dan blind uitrukken in reactie op meldingen.

De spreker toont cijfers van het aantal meldingen en pv's inzake stroperij volgens de wetgeving en dat voor de periode 2015-2017. Er zijn in die periode niet echt grote verschillen genoteerd qua meldingen en processen-verbaal inzake stroperij. Voor de jacht blijven de meldingen per jaar altijd onder de 50. Voor de visserij en de soortenbescherming liggen de aantallen veel hoger.

Op basis van de risicoanalyse werd als prioriteit, dus als inbreuk met een grote impact op het natuurbehoud in Vlaanderen, het gebruiken van niet-selectieve en verboden tuigen en middelen aangeduid. De spreker toont enkele foto's die de Natuurinspectie heeft verzameld. Klemmen, strikken en stroppen worden nog veel gebruikt. Ter bestrijding van vossen wordt steeds meer vergiftigd lokaas gebruikt. Dat heeft in 2017 al geleid tot een aanzienlijke toename van sterfgevallen onder honden en andere dieren, zoals de buizerd.

Het hanteren van een kwaliteitsvolle aanpak met betrekking tot het opstellen van processen-verbaal en het feit dat een aantal derden zich burgerlijke partij heeft gesteld in rechtszaken, heeft ervoor gezorgd dat in de voorbije jaren toch enkele vermeldenswaardige vonnissen zijn geveld, aldus Jos Rutten. Hij vermeldt als eerste een vonnis van de rechtbank van eerste aanleg van Brugge in juni 2015, waarbij voor stroperij op konijnen het wapen en de wagen verbeurd werden verklaard. Wegens de zeer jonge leeftijd van betrokkene werd de veroordeling van drie jaar uiteindelijk opgeschort. In februari 2018 is voor de rechtbank van eerste aanleg in Gent een uitspraak geveld inzake de illegale hazenjacht met windhonden. Er werden negen maanden gevangenisstraf en een boete van 8000 euro opgelegd.

Jos Rutten benadrukt dat het ANB en de Natuurinspectie zeker niet de enige handhavingsactoren zijn. Ook de lokale politie heeft de volledige bevoegdheid om tegen stroperij op te treden. De bijzondere veldwachters zijn op grond van het Veldwetboek officieel aangesteld voor het beheer en de bewaking van jachtterreinen. Ook zij hebben de bevoegdheid van officier van gerechtelijke politie, maar ze beschikken over iets minder bevoegdheden dan de Natuurinspectie. De spreker betreurt wel dat binnen de groep van bijzondere veldwachters sommigen zelf ernstige misdrijven begaan.

Samenvattend trekt de spreker enkele voorzichtige conclusies. De Natuurinspectie organiseert zijn werking zo optimaal en doelmatig mogelijk op basis van de best beschikbare technieken teneinde de handhavingsprioriteiten voor natuurbehoud in Vlaanderen zo effectief mogelijk te kunnen aanpakken. Er zijn weinig concrete meldingen over stroperij in de jacht maar met elke melding wordt iets gedaan. De Natuurinspectie is intussen al wel gespecialiseerd in het detecteren en vervolgen van het gebruik van niet-selectieve en verboden middelen en tuigen. De Natuurinspectie is niet de enige handhavingsactor van de jachtregelgeving en het opzetten van gecoördineerde acties, meestal in samenwerking met de lokale politie omwille van de veiligheid, blijkt de meest efficiënte aanpak voor de georganiseerde stroperij in Vlaanderen.

2. Vogelbescherming Vlaanderen

Nicolas Brackx, medewerker van Vogelbescherming Vlaanderen, zal een zeer gelijkaardig relaas als het ANB brengen. Ook hij zal wijzen op het ontbreken van een eenduidige definitie van stroperij, ook vanuit juridisch oogpunt. Vogelbescherming Vlaanderen benadert stroperij specifiek vanuit de invalshoek van de jachtmisdrijven. Vogelvangst ressorteert daar niet onder, al wordt het wel meegenomen in de presentatie. De spreker zal nog stilstaan bij de vragen die Vogelbescherming Vlaanderen krijgt en die mogelijk in meldingen uitmonden. De vereniging stelt zich tevens burgerlijke partij en tracht op die manier voorstellen en precedentes te genereren. De spreker zal afsluiten met kritische bedenkingen.

Jacht in gesloten tijd

De basisregels van de jacht bepalen gewone en bijzondere openingstijden voor ongeveer zeventien soorten jachtwild. In de praktijk is het moeilijk om overtredingen vast te stellen, aangezien de meldingen veelal zeer algemeen zijn. De vorm van jacht is amper te achterhalen op basis van de meldingen. Op eenzelfde terrein komen verschillende soorten jachtwild voor. Daarop zijn dan verschillende jachtmodaliteiten van toepassing en dat het hele jaar door. Als het gaat om bijzondere jacht of bestrijding wordt dit steevast aan de Natuurinspectie doorgegeven om na te kijken of ze werd gemeld. Dat geldt als een verplichte modaliteit voor bijzondere jacht en bestrijding.

Jacht zonder jachtverlof of zonder te voldoen aan de administratieve verplichtingen

Er is ook het jagen zonder jachtverlof of zonder te voldoen aan de administratieve verplichtingen. De jager moet bij de jacht met het geweer steeds zijn jachtverlof bij zich dragen. Vogelbescherming Vlaanderen rekent op toezicht en handhaving vanwege de Natuurinspectie en de lokale politie ter zake. Burgers mogen dat niet controleren en bijgevolg komen er weinig meldingen bij Vogelbescherming Vlaanderen over binnen.

Een andere overtreding is de jacht zonder te voldoen aan de administratieve verplichtingen, zoals bijvoorbeeld het stropen van reeën buiten het kader van een afschotplan. Dat wordt sporadisch wel gemeld.

Jacht op soorten waarop de jacht niet is geopend

Iets meer voorkomend is de jacht op soorten waarop de jacht niet is geopend. De spreker maakt ter zake een onderscheid tussen jachtwild en beschermde soorten. Voor die laatste gebeurt de handhaving op grond van het Soortenbesluit. Er zijn 17 jachtwildsoorten waarop mag worden gejaagd, maar daarnaast zijn er nog 22 andere jachtwildsoorten waarop de jacht al lang niet meer is geopend, maar die vreemd genoeg nog altijd in het Jachtdecreet zijn opgenomen. Het gaat onder meer over de korhoen, zomertaling, krakeend, toppe, bokje, watersnip enzovoort. Een aantal worden toch nog opgemerkt in de 'hunting bags'. Bij de beschermde soorten gaat het vooral om roofvogels, zoals de buizerd, slechtvalk en havik, de klassiekers in de zogenaamde 'roofvogelvervolging'.

Ook jagers gaan mee met de technologische evolutie en dus vindt men geregeld op facebook en dergelijke foto's van een uitgestalde buit. Ook dat maakt deel uit van de dagelijkse werking van Vogelbescherming. De spreker toont foto's van jachtbuit met konijn en fazant en daarnaast ook kuifeend en krakeend. Andere foto's laten wintertaling en rode patrijs zien. Dat laatste wijst erop dat het gaat om illegale uitzet, aangezien deze soort niet voorkomt op het eigen grondgebied. Er zijn ook voorbeelden van beschermde soorten zoals de slechtvalk, van wie de

comeback bij sommige groepen niet goed valt. Ze worden afgeschoten, zoals de foto's van een slechtvalk en een volwassen mannetje van de wespindief aantonen. De media rapporteerde, recent ook uitvoerig over de slechtvalk met afgeknipte poten uit Ieper. Ook die was afgeschoten, wat bleek uit hagelbolletjes en patronen die zijn gevonden.

Jacht met verboden middelen

Vervolgens is er de jacht met verboden middelen, zoals klemmen, strikken, stroppen en gif. Er is ook de jacht met hazewinden, meute en paarden enzovoort.

Stroppen bestaan uit een metalen lus die geplaatst wordt op de zogenaamde wissels van het wild. Hoe meer een dier zich verzet, des te meer trekt de strop aan. Het dier in kwestie wordt gewurgd.

De vos is de meest gezochte prooi van klemmenzetters. Die zijn ontzettend gevaarlijk, niet alleen voor de vos maar ook voor andere dieren, waaronder huisdieren en vogels. Ook vogelvangsters maken er gebruik van. Onder de slachtoffers van verboden tuigen die kunnen worden beschouwd als 'nevenschade' van de vossenverdelging, vindt men bij de beschermde soorten vooral buizerds.

Alle middelen die niet zijn toegelaten door de Vlaamse Regering, zijn effectief verboden. Dat behelst het gebruik ervan, maar ook het bezit ervan en de handel erin. Soms is er invoer vanuit het buitenland waar bepaalde middelen toch nog toegelaten zijn. Op de luchthaven van Zaventem werden al klemmen in beslag genomen.

Recent deed de rechtbank van eerste aanleg van West-Vlaanderen een uitspraak in een zaak van stroperij met gif waarvan jonge kiekendieven het slachtoffer werden. Er werd gebruikgemaakt van vleesbolletjes met gif als lokaas. Doorgaans gaat het om producten zoals carbofluran, aldicarb, parathion, afgeleiden van rattenvergift, strychnine enzovoort. Recent werd een bijzondere veldwachter daarvoor veroordeeld en hij is volgens Nicolas Brackx niet de enige waarover klachten werden ingediend. Dat toont aan dat toezicht nodig is.

Op initiatief van minister Schauvliege is recent een charter tot stand gekomen. Vogelbescherming Vlaanderen juicht dit initiatief toe en hoopt dat het weerklank vindt bij de achterban van alle stakeholders. Er is nog werk aan de winkel, want ook in 2018 zijn er nog meldingen van vergiftigd lokaas.

Jacht op andermans terrein zonder toestemming

Een andere vorm van stroperij is de jacht zonder toestemming op andermans terrein. Behalve een jachtverlof, is er ook een jachtrecht vereist voor bepaalde terreinen. Die zijn opgenomen in de jachtplannen. In juni 2017 werd bekend dat zowat heel Vlaanderen jachtterrein is. Vogelbescherming Vlaanderen zette met het oog daarop de bewustmakingsactie 'Schiet in actie voor correcte en transparante jachtplannen' op touw. De transparantie is er intussen, maar een grote schoonmaak in de terreinen is nog nodig, aldus de spreker. Jagers durven al eens buiten de lijntjes te kleuren om aan veertig hectare aaneengesloten gebied te komen om met het geweer te mogen jagen.

Vragen en meldingen

Jaarlijks krijgt Vogelbescherming Vlaanderen tussen vijftig en honderd vragen over de regelgeving voor de jacht. Ze hebben doorgaans betrekking op jacht met verboden middelen en methoden en op verboden soorten. Na verduidelijking kan

de vraagsteller indien nodig overgaan tot een effectieve melding van een inbreuk, die dan aan de Natuurinspectie of de lokale politie wordt doorgegeven voor controle. Als er feedback komt over de vaststellingen, selecteert het bestuur van Vogelbescherming Vlaanderen zaken waarbij burgerlijke partijstelling nodig en zinvol wordt geacht vanwege de toegebrachte schade of de impact op de natuur. Dan kan een schadevergoeding worden geëist bovenop de straf.

De vragen gaan doorgaans over jachtmiddelen en jacht in gesloten tijd. Het gaat onder meer om de tijdstippen waarop mag gejaagd worden, of de klem of strop die men heeft waargenomen wel toegelaten is enzovoort.

De meldingen blijven vrij constant zoals de cijfers sinds 2010 uitwijzen. Er zijn een twintigtal meldingen per jaar over stroperij. Het gaat dan in tegenstelling tot bij het ANB niet om vage meldingen, maar om feiten die aantoonbaar zijn als inbreuken. Uit de getoonde grafiek van het aantal meldingen van stroperij per jaar en per provincie blijkt dat de invloedssfeer van Vogelbescherming Vlaanderen in West-Vlaanderen en Limburg kleiner is dan in de andere provincies.

De meldingen spitsen zich vooral toe op wat passieve recreanten kunnen waarnemen, met name de jacht met verboden middelen en methoden, die goed zijn voor 76 percent van de meldingen.

Burgerlijke partijstellingen

Aan burgerlijke partijstellingen wordt door Vogelbescherming Vlaanderen heel wat aandacht besteed. In de periode 2010-2017 zijn er 43 burgerlijke partijstellingen geweest die specifiek over stroperij gaan, dus met name over jachtinbreuken. Het komt neer op een vijftal per jaar, met enkele uitschieters.

Interessant zijn de beslissingen van het parket bij burgerlijke partijstelling. Sinds 2010 zijn elf zaken alsnog geseponneerd. Bij tien zaken ging men over tot effectieve dagvaarding. Alle dagvaardingen hebben ook geleid tot een veroordeling. De hoogte van de geldboetes is zeer variabel en varieert van 500 tot zelfs 10.000 euro.

Sinds 2010 is er ook de belangrijke werking van het voormalige AMMC, intussen de afdeling Handhaving, van het Departement LNE. Die behandelde een negental zaken en ook daar zijn de boetes variabel.

Minnelijke schikkingen komen quasi niet meer voor bij burgerlijke partijstelling. Zeven zaken zijn nog hangende.

Ook bij de burgerlijke partijstellingen komen Oost-Vlaanderen en Antwerpen als belangrijkste provincies naar voren.

Stroppen, klemmen en vergiftiging zijn bij de burgerlijke partijstellingen samen goed voor 15 zaken. Het uitzetten van onder meer fazanten en patrijzen is goed voor 14 van de 43 dossiers. Wat betreft de jacht op verboden soorten gaat het om 9 zaken.

Met betrekking tot de vogelvangst zijn er 59 burgerlijke partijstellingen sinds 2010. De spreker bevestigt dat het probleem veel minder actueel is dan voordien. Dat is grotendeels toe te schrijven aan de degelijke handhaving van de Natuurinspectie. Meldingen zowel als burgerlijke partijstellingen liggen dan ook zeer laag, met jaarlijks drie tot vier zaken. Bij de afdeling Handhaving worden heel wat dossiers inzake vogelvangst bestuurlijk afgehandeld en niet strafrechtelijk.

Bedenkingen

Nicolas Brackx formuleert enkele afsluitende bedenkingen. De meldingen zijn volgens Vogelbescherming Vlaanderen slechts een topje van de ijsberg. Ze geven wel een representatief beeld van de aard van de stroperij in Vlaanderen. De meldingen over de klassieke vormen van stroperij blijven constant. Meer recente verschijnselen zoals de jacht met hazewinden, georganiseerde bendes in de grensstreek met Nederland en dergelijke, komen niet vaak tot bij Vogelbescherming Vlaanderen. Die vereisen uiteraard wel de nodige aandacht.

De spreker gaat uit van een groot 'dark number' omdat mensen dikwijls geen aangifte durven doen. Er is ook sprake van intimidatie en bedreiging door jagers en daarom is de rol van de vereniging belangrijk. Mensen kunnen er anoniem een zaak doorgeven. Vogelbescherming Vlaanderen voert dan een soort 'voortoets' uit en meldt indien nodig aan de Natuurinspectie, zonder de persoonsgegevens van de melder prijs te geven.

Vogelbescherming Vlaanderen heeft ook een signaalfunctie, om duidelijk te maken dat er nog wel feiten gebeuren. De burgerlijke partijstellingen zijn in dat opzicht zeer belangrijk.

Een positief verhaal is dat Justitie sinds enkele decennia ook echt mee is. Er wordt gericht gedagvaard en er is specialisatie. De rechtspraak en de vonnissen zijn goed onderbouwd. Ook de werking van de afdeling Handhaving heeft zijn effect. Voor de vogelvangst wordt een aanzienlijke daling van de dossiers vastgesteld.

De handhaving moet voor Vogelbescherming Vlaanderen nog een stap vooruit zetten. De programmatische aanpak is van belang, gezien de beperkte capaciteit van de inspectie. Tegelijk kan met meer mensen de pakkans voor het dark number worden verhoogd. Er is ook een groot draagvlak, vooral bij de eigen achterban, om meer aan handhaving te doen voor kleinere overtredingen. Proactief optreden op het terrein met een grotere capaciteit kan meer vruchten afwerpen. Er is al samenwerking met de lokale politiediensten, maar er is nog vraag naar bijkomende sensibilisering en ondersteuning. Daarvoor is overleg met de federale overheid nodig.

Tot slot veronderstelt Nicolas Brackx dat alle partners en in de commissie aanwezige actoren belang hebben bij het uitroeien van de stroperij. Toch stelt men vast dat de eigen rangen vaak nog worden verdedigd. Daar ziet Vogelbescherming Vlaanderen een belangrijke taak voor de koepelorganisatie van de jagers, de Hubertus Vereniging Vlaanderen. Het vermelde charter lijkt een positief instrument ter zake.

3. Hubertus Vereniging Vlaanderen

Dieter De Mets, projectmanager bij Hubertus Vereniging Vlaanderen, is voor de presentatie te rade gegaan bij de politiestatistieken inzake criminaliteit. Hij sluit zich aan bij de vorige spreker wanneer die stelt dat federaal overleg en ondersteuning van de lokale politiediensten nodig is.

De stroperij heeft intussen heel andere vormen en proporties aangenomen dan in vroegere tijden. Tijdens een uitzending van Telefacts op 22 oktober 2001 ging een stroper er prat op dat hij in korte tijd 59 hazen, 1 patrijs, 1 konijn en 1 vos kon schieten. Later werden hij en zijn kompaan veroordeeld tot respectievelijke boetes van 5000 en 2500 euro. Die boetes zijn volgens de spreker verwaarloosbaar, in vergelijking met de geldelijke waarde van de buit van één nacht. Op de

zwarte markt brengt een haas 10 euro op en een ree als snel meer dan 100 euro. Zware straffen zijn derhalve nodig.

De spreker toont een foto van de inbeslagname tijdens een nachtelijke stroperij in Wallonië. Dat stropen 's nachts gebeurt, is een probleem. Er is een tekort aan capaciteit en het is begrijpelijk dat omwille van de veiligheid bijzondere veldwachters en natuurinspecteurs niet alleen kunnen ingrijpen. Hij oppert tegelijk dat er wel steeds een interventieploeg van de lokale politie paraat staat. Vroeger kregen de politie-inspecteurs ondersteuning vanuit de dienst Leefmilieu van de federale gerechtelijke politie.

Politiële criminaliteitsstatistieken

Dieter De Mets toont een grafiek van het aantal door de politie geregistreerde inbreuken inzake de jacht van de periode 2000 tot het derde trimester van 2017, gebaseerd op de Algemene Nationale Gegevensbank van de politie. De grafiek zou de indruk kunnen wekken dat de stroperij een dalende trend heeft ingezet. Niets is echter minder waar. In 2015 is beslist de dienst Leefmilieu van de federale gerechtelijke politie te saneren. Van de dertien medewerkers blijven er nog drie over. De dienst ondersteunde politie-inspecteurs en politiezones. Ze maakten pv's of begeleidden de opmaak ervan voor inbreuken op de CITES-regelgeving, zwendel van afvalstoffen en radioactieve stoffen en zware milieucriminaliteit. Daaronder ressorteerden ook de georganiseerde stropersbendes. Essentie was dat er een link moest zijn met georganiseerde criminaliteit en er sprake was van een bovenlokaal niveau. Het team stond in voor coördinatie van acties, expertiseopbouw, contacten leggen met partners zoals het ANB, het Département de la Nature et des Forêts, het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen enzovoort. Het was een aanspreekpunt voor de politie op het terrein.

Indien er correcte cijfers en de juiste parameters in de databank zouden worden opgenomen, was het mogelijk een goed beeld te krijgen van het probleem. Ook daar knelt het schoentje. De Algemene Nationale Gegevensbank maakt tellingen mogelijk op verschillende statistische variabelen, maar stroperij is daarin niet opgenomen. Het gaat derhalve globaal over een inbreuk tegen de jachtregelgeving, wat zeer divers is. De Hubertus Vereniging Vlaanderen wil dat toegespitst zien op de grootschalige georganiseerde vorm van stroperij bij nacht en de zogenaamde 'hare coursing', die recent naar Vlaanderen is overgewaaid.

De doorgevoerde besparingsoperatie steekt volgens de spreker schril af tegen de internationale tendens. Europol en de EU willen prioritair werk maken van zwendel in beschermd diersoorten en stroperij en België haalt nu net die taakstelling weg bij de federale politie. Dat leidt op termijn tot minder of geen pv's en dreigt een vicieuze cirkel te worden: mensen melden nachtelijke feiten ook niet meer bij de federale politie, wat dan weer de indruk wekt dat stroperij nog slechts een relict is uit een ver verleden en dat klopt niet.

De spreker verwijst in dit verband naar enkele praktijkvoorbeelden uit de jaren 90 die de werking van toen illustreren. Reestroperij was toen een feit in de grensstreek met Nederland. De dienst Leefmilieu zorgde voor de informatiegaring en legde contacten met de Nederlandse politie. Naar aanleiding daarvan werd een project op touw gezet in de streek van Hoogstraten en Wuustwezel om daders te vatten. Middels correcte rapportering en acties werd het probleem in de kiem gesmoord.

Tussen 1993 en 1996 deed zich in Wallonië een vorm van grootschalige stroperij voor. Er werden meer dan 3000 stuks grofwild afgeschoten door een handvol kompanen. Het ging om edelhert, ree en everzwijn en dat bracht meer dan

15.000 euro per maand op. De Conseil Cynégétique is er na overleg en in samenwerking met de belangenvereniging en met de inspecteurs van de Division Nature et Forêts en de bijzondere veldwachters in geslaagd het integrale netwerk bloot te leggen. Er waren ongeveer vijftig personen betrokken: stropers, wildhandelaars en restaurateurs die het wild illegaal opkochten. Er zijn zeer zware boetes en gevangenisstraffen uitgesproken. De hoofdbeklaagde kreeg 42 maanden effectief en zijn kompanen respectievelijk 26, 20 en 12 maanden voorwaardelijk. Dat heeft in de jaren 90 in Wallonië geleid tot de oprichting van de Unité Anti-Braconnage.

Nieuwe vorm van stroperij

Actueel is 'hare coursing' een nieuwe, recent uit het Verenigd Koninkrijk overgewaaide vorm van stroperij en eigenlijk een gokpraktijk. Het doel is niet wild voor consumptie te verzamelen en illegaal te verkopen, maar wel een drietot viertal hazewindhonden los te laten, doorgaans op akkers, velden en polders opdat die op zeer korte tijdsperiode een haas zouden pakken. Het wordt gefilmd en online gestreamd naar het Verenigd Koninkrijk waar in illegale gokcircuits grof geld wordt verdiend met de praktijk. In 2017 zijn twee gevallen gerapporteerd bij de vereniging: één in de West-Vlaamse polders en één in Meetjesland. Het geval in West-Vlaanderen is geseponneerd als niet-prioritair. Dat in Meetjesland is wel vervolgd, met bestraffing tot gevolg. De Hubertus Vereniging Vlaanderen stelde zich burgerlijke partij en wist ook een herclassificatie te realiseren van de aanklacht. Aanvankelijk luidde die jagen op andermans grond. Dat is gewijzigd in jagen in gesloten tijd met gebruik van verboden middelen. Het jagen met hazewinden wordt expliciet verboden in de jachtregelgeving. De bestraffing is zwaar: 9 maanden voorwaardelijk, 8000 euro boete per veroordeelde en de Hubertus Vereniging Vlaanderen kreeg 1 euro morele schadevergoeding.

Ook hier blijft het vergroten van de pakkans het grootste knelpunt. Het fenomeen doet zich voor in zeer korte tijdsbestekken. Een wagen komt aangereden, de camera wordt opgesteld, de honden worden losgelaten en binnen een kwartier is het verhaal afgelopen. De personen in kwestie verdwijnen daarna onmiddellijk. De jagers krijgen in tweede orde een melding van landbouwers die op dat ogenblik in het veld actief zijn, of van burgers die toevallig voorbijkomen. Nog vooraleer een interventieteam van de politie ter plaatse kan komen, de natuurinspecteurs gecontacteerd zijn of de jagers toekomen, zijn de daders al verdwenen.

Wildbraadstroperij

Ook wildbraadstropers zijn zeer goed uitgerust. Ze beschikken over geluidsdempers, nachtrichtkijkers, geblindeerde terreinwagens en intussen ook zeer krachtige gas- en luchtdrukwapens. De kracht daarvan is vergelijkbaar met een .17 of .22 long rifle. Deze wapens zijn vrij te koop in de handel en niet gebonden aan vergunningsplicht in de Wapenwet. De stropers hebben bovendien een netwerk voor verkoop, anders zouden ze de praktijk niet blijven toepassen.

Artikel 19 van het Jachtdecreet bevat een generiek verbod op middelen die niet uitdrukkelijk door de Vlaamse Regering zijn toegestaan.

De regelgeving omvat een verbod op het gebruik van geluidsdempers en nachtrichtkijkers. Dat verbod heeft tot niets geleid. Tegelijk treft het bijvoorbeeld wel de jagers in Limburg van wie wordt verwacht dat ze de everzwijnpopulatie onder controle houden. Ook dat gebeurt 's nachts en men kan niet verwachten dat ze nabij dorpskern schoten lossen zonder gebruik van geluidsdempers. Zij zouden volgens de spreker een vorm van derogatie moeten krijgen.

Ondanks de regelgeving blijft de handhaving een probleem. De meldingen komen steeds vaker binnen, maar het gaat, zoals de andere sprekers al stelden, vaak om vage meldingen. Men heeft bijvoorbeeld bandensporen gezien of schoten gehoord. Op het ogenblik dat de stropersactiviteiten zich voordoen, zijn er weinig handhavingsactoren op het terrein beschikbaar. Dat maakt de pakkans zeer klein. Heel dikwijls wordt bij de meldingen verwezen naar nummerplaten uit de Oostbloklanden. Diezelfde informatie bereikt de Hubertus Vereniging Vlaanderen ook uit de visserijsector.

Remedie

Strengere handhaving kan door het versterken van de Natuurinspectie. Hoe dat kan stroken met de verdere afslanking van het Vlaamse ambtenarenkorps, laat de spreker in het midden. Als goedkope oplossing kan het statuut van bijzondere veldwachter opnieuw aantrekkelijker worden gemaakt. Ook een meer intensieve samenwerking van alle actoren en stakeholders zou nuttig zijn, zoals het ANB, maar bijvoorbeeld ook het FAVV, dat actief controles kan doen bij wildhandelaren. De jacht op de haas bijvoorbeeld opent op 15 oktober vanaf zonsopgang. Bij de meeste wildhandelaren ligt dezelfde dag al een volledig geprepareerde haas klaar. Er wordt dan verwezen naar import uit onder meer het Verenigd Koninkrijk, maar de controle kan veel beter.

Dieter De Mets ziet ook een opportuniteit in het revitaliseren van de cel Leefmilieu van de federale gerechtelijke politie. Die kan betere ondersteuning van politiediensten op het terrein garanderen en dus meer accurate gegevens voor kennisopbouw rond het probleem opleveren.

Om de statistische gegevens te optimaliseren, kan stroperij in de Algemene Nationale Gegevensbank als unieke parameter worden gecodeerd.

Tot slot zou men de gas- en luchtdrukwapens vergunningsplichtig kunnen maken onder toepassing van artikel 12 van de Wapenwet.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

Hermes Sanctorum-Vandevoorde merkt op dat de debatten over jacht vaak gepolariseerd verlopen maar dat inzake stroperij iedereen aan hetzelfde zeel blijkt te trekken. Het lid blijft wel enigszins op zijn honger zitten wat betreft een mogelijke aanpak.

Bij de uiteenzetting van het ANB verwonderde het lid zich erover dat de verschillen tussen diverse jaren inzake aantal pv's en aanmaningen werd toegeschreven aan onder meer de overgang naar meer bestuurlijke maatregelen. Bepaalde verschillen zijn moeilijk te verklaren door alleen die omschakeling. Hoe zijn de schommelingen van jaar tot jaar dan te duiden?

Het lid hoopt tevens een zicht te krijgen op de meest voorkomende inbreuken inzake stroperij in brede zin. Er worden beelden getoond van verboden, niet-selectieve middelen. Zijn dat dan de meest voorkomende inbreuken?

Hermes Sanctorum vreest te moeten vaststellen dat men eigenlijk bitter weinig weet. De spreker van Vogelbescherming Vlaanderen stelde al dat het inzake meldingen slechts om het topje van de ijsberg gaat. Allicht gaat het zelfs nog niet om één percent van de werkelijke omvang van de problematiek, aldus het lid.

Heeft men een duidelijk beeld van de reële omvang of weet men echt heel weinig?

Wat betreft de aanpak volgt het lid de redenering van de spreker van Hubertus Vereniging Vlaanderen dat er geen conclusies te trekken zijn uit de daling van het aantal meldingen en pv's rond stroperij. Er is ook een evolutie in de vormen van stroperij. Hoe de strijd kan en moet worden aangebonden met het fenomeen, blijft onduidelijk. De potentiële winsten van grootschalige stroperij uit Oostbloklanden en van hare coursing blijken vele malen hoger dan de uitgesproken boetes. Hermes Sanctorum sluit zich daarom aan bij de suggestie om de strafmaat te verhogen.

Kan ook niet meer technologie worden ingezet, vraagt het lid zich af. Er is al sprake van het plaatsen van camera's. Kan daarvan heil worden verwacht? Hij verwacht van de sprekers meer voorstellen om de nieuwe stroperij aan te pakken.

Wilfried Vandaele vraagt de spreker van Vogelbescherming Vlaanderen te verduidelijken welke groepen of personen de slechtvalken niet graag zien komen. De vermoedens zijn er, maar duidelijkheid is beter, stelt het lid. De Hubertus Vereniging Vlaanderen pleit voor een strengere handhaving en versterking van de politionele inzet. Is Vogelbescherming Vlaanderen tevreden met het optreden van de Natuurinspectie? Is er daar verbetering of vooruitgang mogelijk?

Hoe ervaren de sprekers globaal het optreden van de lokale politie inzake stroperij? De lokale korpsen hebben de handen vol aan allerlei opdrachten en zien vaak geen prioriteit in overtredingen inzake ruimtelijke ordening en leefmilieu.

Wilfried Vandaele vraagt meer informatie over de problematiek van de visserij. Er werd wel verwezen naar stropers uit de Oostbloklanden, maar verder is er weinig vermeld. Wordt in de veroordelingen een onderscheid gemaakt, bijvoorbeeld inzake nationaliteit van overtreeders?

Bart Nevens verwijst naar een eerdere parlementaire vraag over de illegale hazenjacht met windhonden van Piet De Bruyn (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2016-17, nr. 2640, aan minister Joke Schauvliege). Om te voorkomen dat het fenomeen nog toeneemt, denkt de minister aan een sensibiliseringscampagne gericht op de stropers uit het Verenigd Koninkrijk. Kan in Vlaanderen een algemene ontradingscampagne ten aanzien van stroperij niet nuttig zijn? De gevolgen en financiële consequenties kunnen daarbij in de verf worden gezet, hoewel het lid de mening deelt dat de bestraffing mager uitvalt in vergelijking met de waarde van het gestroopte wild. *Bart Nevens* noemt het bovendien ook diefstal van andermans goederen en dat op een onaanvaardbare manier.

Is vanuit de Hubertus Vereniging Vlaanderen actie ondernomen om de wildbeheerseenheden en de jagers te sensibiliseren, niet alleen voor de oorzaken maar ook voor de detectie van stroperij? Is er daarvoor aandacht? Is er een meldpunt, parallel met wat Vogelbescherming Vlaanderen doet, waartoe jagers zich kunnen wenden om feiten te melden?

Bart Caron is tevreden dat iedereen principieel op dezelfde lijn zit. Met betrekking tot de zaak van de slechtvalk in Ieper wil hij weten of er na een dergelijk incident nog verder onderzoek gebeurt en wie dat dan uitvoert. Het lid meende bovendien dat inzake roofvogels het inzicht was gegroeid en intussen algemeen bekend dat ze nergens schadelijk voor zijn. Ze bestrijden ongedierte dat schadelijk is voor onder meer landbouw. Waarom wordt er nog op gejaagd?

Een lastig punt vindt het lid de versnippering van de bevoegdheid. Zowel de federale, de Vlaamse als lokale overheden zijn bevoegd en betrokken. Dat impliceert dat er ook diverse invalshoeken zijn: de jachtplannen, veiligheid, natuurbescherming. Het maakt het tot een institutioneel complexe zaak en dat beschouwt Bart Caron als een van de oorzaken van de moeilijke handhaving.

Hoe groot is het korps van bijzondere veldwachters nog in Vlaanderen of België? Wat is de bezetting en van wanneer dateert die? Hoeveel bestraffingen zijn er bij die handhavers al geweest, vraagt het lid uit verontwaardiging daarover.

Bart Caron gaat ervan uit dat alle vormen van stroppen, klemmen of gif, behalve die in de wet zijn opgenomen, verboden zijn. Hoe kan men specifiek het gebruik van dergelijke verboden middelen actiever bestrijden?

Is het niet mogelijk om de meldingen te doen toenemen? Is het ANB het er mee eens dat de meldingen slechts een zeer minimaal percentage weergeven van de werkelijke aantallen overtredingen?

De daling van het aantal natuurinspecteurs is vrij groot en overstijgt de zogenaamde koppenbesparing die de Vlaamse overheid heeft vooropgesteld. Gaat het om een bewuste keuze? Bart Caron stipt aan dat het haaks staat op de ontwikkeling van bijvoorbeeld de inspectie Dierenwelzijn. Daar ging het van 4 naar 20 inspecteurs. Waarom werd het aantal natuurinspecteurs verminderd van 45 naar 34?

Het lid is ervan overtuigd dat gas- en luchtdrukwapens aan de Wapenwet moeten worden onderworpen. Het uitblijven daarvan zou te maken kunnen hebben met het gebruik van dergelijke wapens in de sportschutterij.

Ook met de suggestie inzake de heroprichting van de federale cel Leefmilieu is het lid het eens. Hij stelt alvast, zonder enig verwijt aan het ANB, in elk geval een globale achteruitgang van de handhaving vast.

Kan er iets gebeuren rond sensibilisering en de ontwikkeling van burgerzin om illegale praktijken te melden? Dat moet dan betere inzichten genereren die kunnen leiden tot sneller optreden en betere handhaving.

Zelf heeft Bart Caron een, nog niet behandeld, voorstel van decreet ingediend over de jachtplannen (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1381/1). Is het een goed idee om op middellange termijn te gaan naar een meer transparante afbakening van jachtgebieden, met een lagere oppervlaktenorm maar waarbij de opsteller aan de eigenaars de formele toestemming vraagt? Nu moeten de eigenaars zich vaak laten schrappen. Kan de Hubertus Vereniging Vlaanderen zich daarin vinden? Kan dat bijdragen tot het bestrijden van de stroperij?

Lydia Peeters verneemt van het ANB dat er enerzijds een koppenbesparing is gebeurd en anderzijds ook efficiëntiemaatregelen zijn toegepast, zoals de overgang naar de regiostructuur en de programmatische aanpak. Zijn er voldoende mankracht en middelen voor handhaving of wil het ANB daarvoor meer mensen en middelen kunnen inzetten? Waarop moet volgens de verschillende sprekers prioritair worden ingezet?

Met betrekking tot de meldingen merkt het lid enig verschil tussen wat het ANB stelt – dat er vooral vage meldingen zijn, die dan vooral gaan over verboden jacht en jacht op beschermde soorten – en wat men bij Vogelbescherming Vlaanderen waarneemt, met name dat de meldingen helemaal niet vaag zouden zijn en bewijzen van inbreuken inhouden. Die tegenstelling vindt het lid vreemd. Vogelbescherming Vlaanderen kaart nog aan dat er een groot dark number zou

zijn en dat heel wat mensen geen melding durven doen uit angst voor intimidatie of vergelding. Moet er dan niet veel meer worden ingezet op sensibilisering? Dat kan de meldingen doen toenemen en de pakkans verhogen.

Is het niet aangewezen de jagers zoveel mogelijk bij de handhaving en bestrijding van het fenomeen stroperij te betrekken? Lydia Peeters pleit zoals de Hubertus Vereniging Vlaanderen ook voor een meer intensieve samenwerking met de bijzondere veldwachters en de inspectiediensten. In haar eigen, bosrijke gemeente zijn twee bijzondere veldwachters actief en het lid kan hen alleen maar lof toezwaaien voor het werk dat ze verrichten. Er zouden in Vlaanderen 450 bijzondere veldwachters zijn aangesteld. Het lijkt zinvol die optimaal in te schakelen om een betere handhaving te realiseren. Hoe zien de sprekers dat?

Bij het ANB zijn er geen echte meldingen van georganiseerde stroperij, maar men weet wel dat die bestaat, met diverse doelen. Als met stroperij ook geldgewin gepaard gaat, dan lijkt het Lydia Peeters evident dat er ook daarop voldoende controle moet zijn. Wordt erop gecontroleerd in de handel en horecazaken? Is er samenwerking met onder meer buurlanden en hun inspectiediensten, gezien de georganiseerde stroperij zich voornamelijk in grensgebieden voordoet?

Tinne Rombouts sluit zich aan bij de algemeen aanvaarde stelling dat stroperij moet worden aangepakt. De regelgeving is duidelijk en de uitdaging bestaat erin kordaat te kunnen optreden om ze te handhaven. Het lid ziet een grote inzet bij alle entiteiten om een bijdrage te leveren aan die handhaving. Ze mist nog wel een transparant beeld van het procesverloop inzake handhaving, van wie welke rol kan spelen en hoe kan worden samengewerkt. Kan daarop niet meer worden ingezet? De ervaring met gerichte acties en samenwerking leert alvast dat die resultaat opleveren, stelt het lid. Het laat toe stroperij, ook op grotere schaal de kop in te drukken.

Durven melden is een eerste stap. Meldingen moeten vlot en neutraal kunnen gebeuren. *Tinne Rombouts* merkt op dat in het algemeen meldingen inzake verdachte voertuigen en personen ernstig worden genomen door de lokale politie, maar dat het merendeel ervan niet tot vaststellingen leidt. Ze vermoedt dat dat ook het geval is met de meldingen inzake stroperij. Er wordt immers gevraagd aan burgers om bepaalde situaties te interpreteren. Elke melding moet niettemin ernstig worden genomen en onderzocht. Maar het is volgens het lid essentieel om meer gericht in te zetten en betere afspraken te maken met de terreinwerkers, die een situatie beter kunnen inschatten. Dat moet prioritair aandacht krijgen. Er moet een optimale procesflow worden uitgewerkt en worden nagegaan hoe de instanties op het terrein elkaar kunnen versterken.

Het lid meent dat het voor dergelijke problemen altijd aan middelen zal ontbreken, maar ziet wel een groot expertisepotentieel bij het ANB. Het lijkt haar evenwel onmogelijk om louter vanuit die inspectiediensten te verwachten dat het hele terrein afgedekt wordt om stroperij aan te pakken. De lokale politiediensten zijn wel aanwezig, maar missen dan weer de relevante kennis. Daar ziet het lid kansen tot een grotere wisselwerking. Is het zinvol om met alle op het terrein aanwezige actoren de koppen samen te steken om tot een meer efficiënte organisatie te komen?

Dat de vervolging de laatste jaren ernstig wordt genomen, vindt het lid een positieve evolutie. Het koppelen van effectieve vervolging aan een meer efficiënt procesverloop, lijkt *Tinne Rombouts* een goed spoor.

2. Antwoorden

Marleen Evenepoel, administrateur-generaal van het ANB, gaat eerst in op de vragen over cijfers. Ze gaf bij de cijfers inzake meldingen, aanmaningen, pv's enzovoort een naakte interpretatie, wars van andere conclusies. Met cijfers en statistieken valt alles te bewijzen, en dus houdt het ANB het graag sec wat de interpretatie betreft.

Met betrekking tot de meldingen inzake stroperij klopt het dat er ook meldingen zijn over visserij. Inzake jacht zijn de meldingen duidelijk, maar niet wat betreft de stroperij. De meldingen over verboden middelen zijn ook duidelijk. Maar er is inderdaad wel enige angstreflex bij burgers als het erom gaat melding te doen van dergelijke feiten. De spreekster vindt het dan ook een goede suggestie om meer aan sensibilisering te doen. Het is goed dat mensen weten dat ze melding kunnen doen zonder bang te zijn. Het ANB wil daar meer aandacht aan besteden.

Een ander belangrijk aspect is de samenwerking met andere actoren op het terrein. Die samenwerking is er al in de Hoge Raad voor Milieuhandhaving. Daar zitten alle actoren samen: de parketten (met een vertegenwoordiger van het parket-generaal), de lokale politie, steden en gemeenten, provincies en vertegenwoordigers van andere Vlaamse entiteiten. In het gezamenlijke handavingsplan doet men er alles aan om goed samen te werken, maar verbetering is altijd mogelijk. Het lijkt *Marleen Evenepoel* in deze materie essentieel om in te zetten op concrete, goed georganiseerde en gerichte acties. Stropers betrappen is niet eenvoudig, onderstreept ze. Doorgaans zijn ze verdwenen wanneer een dienst ter plaatse komt. Ze zal een voorstel indienen bij de Hoge Raad voor Milieuhandhaving om samen met de partners een extra georganiseerde actie te ondernemen rond stroperij. De spreekster erkent wel dat andere inbreuken soms meer gewicht krijgen bij de lokale politie en andere actoren, maar ze ziet ook wel expliciete interesse voor milieudelicten.

Verhoudingsgewijs zijn er niet meer veroordelingen bij andere nationaliteiten dan de Belgische. De nationaliteit als dusdanig kent men trouwens doorgaans niet, wel de plaats van inschrijving van het voertuig. Als dat in een ander land is ingeschreven dan de persoon die illegale praktijken toepast, dan is nog niet duidelijk welke nationaliteit er in het geding is.

Het ANB ziet het meeste heil in een preventieve aanpak. Het uitgangspunt moet zijn wat de schade is voor de natuur en hoe groot die is. De vraag is welke activiteiten schadelijk zijn en welke doelgroepen ze plegen.

Jos Rutten, algemeen directeur ANB, zal het dossier van de slechtvalk in Ieper, dat eigenlijk een lokaal dossier is, onderzoeken en de antwoorden aan de commissie bezorgen.

De indruk leeft dat er minder wordt gehandhaafd. De spreker legt uit dat met het programmatisch handhaven het aantal pv's geen doel op zich is. Elke pv die men kan voorkomen, betekent verbetering voor het natuurbehoud in Vlaanderen. Daar zet de programmatisch handhaving op in. De landbouwers van de juiste informatie voorzien, beperkt bijvoorbeeld het aantal overtredingen en dus de gevolgen voor het landbouwbedrijf zelf.

Met betrekking tot de bijzondere veldwachters bevestigt *Jos Rutten* dat er een goede samenwerking is met die groep. Er zijn drie types: bijzondere veldwachters aangesteld door de provincies, door terreinbeherende verenigingen zoals Natuurpunt of Stichting Limburgs Landschap en de bijzondere veldwachters die door privé-eigenaren worden aangesteld. Er is een verschil in vorming en

scholing tussen die drie groepen. Het opleidingsniveau van de bijzondere veldwachters kan een aandachtspunt zijn.

Er is een ad hoc-samenwerking met de Nederlandse en Waalse collega's maar geen structurele. Het personeelsverloop is daar groot en dus verdwijnen de contactpersonen regelmatig.

Nicolas Brackx, medewerker van Vogelbescherming Vlaanderen, antwoordt op de vraag over de groep die liever geen slechtvalken ziet komen. In eerste instantie zijn dat de duivenmelkers. Waar de slechtvalk komt, neemt de duivenpopulatie af en dus gaat men ervan uit dat reisduiven een geliefkoosde prooi zijn. De slechtvalk kan geen onderscheid maken tussen een prijsbeest en een gewone duif. Er zijn nieuwe praktijken gekend zoals het inwrijven van vogels met diclofenac. De roofvogels sterven eraan. In het buitenland is zo een grote sterfte veroorzaakt in de gierenpopulatie.

Daarnaast wordt onder jagers de vos geïdentificeerd als schuldige die het gemunt heeft op jachtwild. De strijd tegen de vos brengt veel nevenschade mee, met name aan aaseterende roofvogels zoals buizerds. Het is vooral de commerciële gerichte jacht die zich daar schuldig aan maakt, veeleer dan de beheerjacht. In het commerciële circuit moeten de predatoren van het jachtterrein verdwijnen om de genodigden aan de jacht toe te laten veel wild te schieten. Alle middelen zijn dan goed, zo blijkt. Er wordt heel wat betaald om in sommige gebieden te mogen jagen, verzekert de spreker.

Vogelbescherming Vlaanderen is zeer tevreden over de handhaving zoals die door het ANB en de Natuurinspectie gebeurt, en dan vooral over de kwaliteit ervan. De daling van het aantal meldingen over vogelvangst is daar een gevolg van. Er blijven wel een aantal hardnekkige recidivisten. Maar het capaciteitsprobleem verhindert een snelle respons na melding en een snel effectief optreden. Vaak is een betrapting op heterdaad nodig en het gaat daarbij om feiten die bij nacht worden gepleegd met verboden middelen en op terreinen die niet altijd even toegankelijk zijn. Om proactief te handhaven, is dat een extra belemmering. Vaak gaat het om privé-eigendommen. Men kan niet voor elke indicatie naar een rechter stappen voor een visitatiemachtiging, huiszoekingsbevel en dergelijke. De kleinere overtredingen blijven vaak zonder gevolg, stelt *Nicolas Brackx*. Hij geeft als voorbeelden het gebruik van trechtersvallen en Larsenkooien, het uitzetten van fazanten enzovoort. Het is ook onmogelijk voor de Natuurinspectie om nachtenlang te gaan waken op het terrein om illegale uitzet te betrappen. Vogelbescherming Vlaanderen ziet graag meer handhaving gebeuren voor die kleinere overtredingen en voor administratieve inbreuken.

Wat betreft het aanmoedigen van meldingen als aanzet tot extra handhaving, werkt Vogelbescherming Vlaanderen al enkele jaren met eigen themagerichte afdelingen. Het idee leeft om afdelingen op te richten rond handhaving, niet met de bedoeling vigilantes op pad te sturen, maar wel omdat er een draagvlak voor is en om waarnemingen gericht door te geven aan de Natuurinspectie. De afdelingen kunnen vragen beantwoorden, meldingen bekijken en een eerste filtering doorvoeren. Dat kan een samenwerkingsmethodiek worden om op de kleine overtredingen in te zetten.

Het onderscheid tussen de perceptie van meldingen bij Vogelbescherming Vlaanderen en het ANB en hoe vaag ze zijn, moet gevonden worden in het feit dat Vogelbescherming Vlaanderen een onderscheid maakt tussen vragen en meldingen en op die manier de ongegronde meldingen eerst uitzuivert. Wat dan wordt doorgegeven aan Natuurinspectie, is doorgaans vrij concreet.

Met betrekking tot de bijzondere veldwachters vindt ook Vogelbescherming Vlaanderen dat die groep een goede aanvulling kan zijn op de handhaving door de Natuurinspectie. De spreker oppert dat enige verjonging evenwel nuttig kan zijn. Hij merkt dat de oudere garde vaak onwetend is en het zelf niet te nauw neemt met de wetgeving. Nicolas Brackx wil daarmee zeker niet alle bijzondere veldwachters over dezelfde kam scheren. Bij de jongere generatie lijkt er een betere opleiding te zijn.

Dieter De Mets, Hubertus Vereniging Vlaanderen, bundelt de antwoorden in drie pakketten. Hoe ziet men de aanpak in de toekomst? Wat is de visie inzake sensibilisering en ontrading? En dan is er nog de specifieke vraag over de jachtplannen.

Wat betreft meldingen is het contact met de lokale politie voor de Hubertus Vereniging Vlaanderen tot hun grote spijt niet zo best. De interventieteams van de politie beschouwen andere zaken als prioritair. Bij een verkeersongeval, een brand of iets dergelijks kan één team van twee mensen niet ingaan op een melding van mogelijke stroperij. Bij een expliciete vraag van een wildbeheers-eenheid in een bepaalde politiezone werd aangeraden een dag later terug te komen om dan een pv op te stellen. Elke pakkans is dan verkeken, stelt de spreker. Versterking vanuit de voormalige federale cel Leefmilieu is broodnodig. Maar Dieter De Mets ziet ook opportuniteiten in het samenbrengen van alle stakeholders in het kader van de Hoge Raad voor Milieuhandhaving. Ook de Hubertus Vereniging Vlaanderen kan dat voorstel steunen.

De bijzondere veldwachters kunnen zeker een toegevoegde waarde bieden omdat ze samen met de jagers de ogen en oren van het buitengebied zijn. Er is nog wel kaf tussen het koren, maar dat is zo bij alle stakeholders, oppert de spreker. Hij ziet een andere grote groep die altijd buiten schot blijft, met name de burger die neerhofdieren houdt. Als zij geplaagd worden door een vorm van predatie, gaan ze vaak en onterecht over tot het gebruik van grove middelen. Ook vaak onopgemerkt, is het fenomeen van secundaire vergiftiging. Mensen die door ratten worden geplaagd gebruiken niet zelden rattenvergif op onoordeelkundige wijze en ook buiten het eigen terrein, bijvoorbeeld bij een gracht verderop. Ratten eten het op en worden op hun beurt gegeten door een vos of een stootvogel die daaraan ook sterft. Duidelijke feiten van een ingespoten prooidier tonen moedwil aan, maar het aandeel van secundaire vergiftiging mag men niet minimaliseren, besluit de spreker.

Het korps van bijzondere veldwachters is danig afgeslankt na invoering van het koninklijk besluit tot regeling van het statuut van de bijzondere veldwachters. Men verwacht dat het om geschoolde mensen gaat en er is een bijscholingscursus opgezet die vijfjaarlijks moet worden gevolgd. Een deel van de oudere bijzondere veldwachters zag dat niet meer zitten. Tegelijk hebben toch ook die oudere, misschien iets minder geschoolde bijzondere veldwachters toch een ontradend effect. Aanwezigheid op het terrein doet bepaalde praktijken afnemen, zo is al gebleken. Ze krijgen een uniforme scholing door de politieschool en moeten bij aanstelling door een jachtrechthouder over een diploma beschikken dat aantoont dat ze de jachtregelgeving kennen en een jachtverlof kunnen bekomen. Een aantal zaken blijft evenwel onduidelijk, stelt Dieter De Mets en dat maakt het ambt van bijzondere veldwachter onaantrekkelijk. Op federaal niveau loopt bijvoorbeeld de discussie of een bijzondere veldwachter bij nacht gewapend mag rondlopen of niet. Het Veldwetboek stelt dat dat mag en het recent gewijzigde statuut van de bijzonder veldwachters spreekt dat tegen. Er is ook sprake van enerzijds een beheersfunctie en anderzijds een toezichtsfunctie. De spreker pleit voor een duidelijke en uniforme communicatie ten aanzien van de doelgroep om het ambt terug meer aantrekkelijk te maken.

Ook bij de Hubertus Vereniging Vlaanderen wordt volop ingezet op sensibilisering en ontrading. Er zijn contacten met de kabinetten van minister van Omgeving Joke Schauvliege en minister van Dierenwelzijn Ben Weyts en het convenant is door beide vakminsters opgesteld. De Hubertus Vereniging Vlaanderen nam de uitrol ervan ter harte en stelde de eigen leden op diverse momenten van het charter op de hoogte. De vereniging is trouwens van plan dat periodiek te doen om het onderwerp warm te houden en zo praktijken zoals vergiftigd lokaas uit te roeien.

Er wordt ook gesensibiliseerd over de grenzen heen. Zo is er contact met de Britse evenknie, de British Association of Shooting and Conservation. De veroordeling van de beklagden van hare coursing in het Meetjesland is aan hen overgemaakt en die is er wijd verspreid in pers en vakliteratuur. Dat heeft een duidelijk ontradend effect, dat op zeer korte termijn al zichtbaar is in de meldingen. Het is niet uit te sluiten dat het fenomeen zich verplaatst richting noorden van Frankrijk of Nederland, erkent de spreker. In Nederland zijn er al meldingen. Een grensoverschrijdende aanpak lijkt aangewezen.

Dieter De Mets merkt nog op dat Larsenkooien en trechters vallen sinds de aanpassing van het Soortenbesluit dag en nacht kunnen worden opgesteld. Er is dan ook geen sprake meer van stroperij. De Hubertus Vereniging Vlaanderen raadt alle leden aan alle nevenvangsten onmiddellijk vrij te laten. Zo schrijft de regelgeving voor, hoewel er bij vogelringers vraag is om hen eerst te bellen zodat ze de vogels kunnen ringen.

Of een beter jachtplan de stroperij kan helpen bestrijden, betwijfelt de spreker. De Hubertus Vereniging Vlaanderen werkt volop mee aan transparante, heldere en correcte jachtplannen. Er is een opschoonoperatie achter de rug waarbij zowat 99 procent van de jachtplannen de revue is gepasseerd in een eerste ronde. Dieter De Mets wil kort ingaan op de historiek van de jachtplannen en het feit dat er zoveel huizen op staan ingekleurd. Een oude regel stelde dat percelen van minder dan één hectare niet moesten worden uitgekleurd. Op de algemene vergadering is steeds iemand uitgenodigd van het ANB. Toen de jachtplannen zijn opgemaakt, maakten de mensen van het ANB duidelijk dat die percelen niet moesten worden uitgekleurd. Het zou ook onhandig zijn om op kaartbladen met een zigzaglijn al die huizenpercelen te omlijnen. Men moest enkel de straten, wegen en natuurlijke grenzen aangeven. Op het ogenblik van de aanpassing van die regel is aan de jagers nooit enig draaiboek of tijdspad aangereikt voor het aanpassen van de plannen. De Hubertus Vereniging Vlaanderen nam het evenwel ter harte en maakt zich sterk dat de plannen op termijn heel transparant zullen zijn.

Een angel in het verhaal is de veelvuldige vervreemding van percelen in Vlaanderen. Er bestaat geen enkele vorm van meldingsplicht voor notarissen ten aanzien van wildbeheerseenheden en jagers die het jachtrecht huren van de eigenaar van een perceel. Er kan een mondelinge of schriftelijke overeenkomst zijn, maar als het perceel wordt verkocht, houdt die op te bestaan, tenzij anders vermeld in de verkoopakte. Dat wordt vaak als een last door de koper beschouwd en de jachtrechten worden niet in de akte vermeld. De betrokkenen krijgen daarvan ook geen melding. Het lijkt Dieter De Mets alvast beter in te zetten op een betere handhaving en samenwerking dan heil te zoeken in betere jachtplannen.

3. Replieken

Hermes Sanctorum-Vandevoorde herinnert aan de vraag naar de werkelijke omvang van het probleem. Als er daarover geen informatie beschikbaar is, is dat een probleem op zich. Hoe kan het fenomeen beter in kaart worden gebracht?

Wilfried Vandaele stelt dat de nationaliteit van de veroordeelden toch gekend zou moeten zijn.

Tinne Rombouts meent dat bij de rechtbanken deze informatie beschikbaar moet zijn, wat niet betekent dat het ANB daarover parate kennis heeft.

Bart Caron blijft nog in het ongewisse over de keuzes die geleid hebben tot de daling van het aantal natuurinspecteurs met een derde.

Marleen Evenepoel antwoordt dat wat betreft de omvang van stroperij het ANB enkel beschikt over de gekende meldingen en pv's. Ze vermoedt dat het niet gaat om het topje van de ijsberg, maar dat kan niemand hardmaken.

Er zullen zeker identiteiten worden opgevraagd bij een veroordeling, maar vaak wordt enkel de persoon veroordeeld op wiens naam de vrachtwagen staat. Doorgaans maakt het gerecht de vonnissen niet eens over aan het ANB en moet het agentschap de veroordeling gewoon via de pers vernemen. De informatie zou actief bij de rechtbanken moeten worden opgevraagd. Als er een beroep aangetekend wordt, is het ANB wel op de hoogte. Marleen Evenepoel erkent dat dit een pijnpunt is.

De keuzes die tot een vermindering van de natuurinspecteurs hebben geleid, zijn een louter cijfermatig gegeven. Het agentschap kreeg een besparing opgelegd en alle entiteiten hebben verhoudingsgewijs een vermindering doorgevoerd.

Dieter De Mets antwoordt op de vraag over de omvang van de stroperij. Het aantal meldingen is misschien niet het topje van de ijsberg, maar toch wordt het probleem zwaar onderschat. Jagers gaan zeer consciëntieus om met wildbeheer. Er worden voorjaarstellingen uitgevoerd en net voor de jacht opent, wordt er opnieuw geteld. Op basis van die tellingen wordt een procentueel afschotplan bepaald, uiteraard voor de dieren die niet aan een afschot gebonden zijn, zoals de haas. De spreker geeft een voorbeeld uit zijn eigen jachtgebied. Bij eerste telling op zijn relatief kleine jachtrevier worden 52 hazen geteld. Net voor oktober telt hij er nog 13. Er is geen enkel fenomeen van predatie, landbouwverkeer of wat dan ook dat die daling kan verklaren. Het gaat zonder twijfel om stroperij en het is ook als dusdanig aan de politie gemeld. Het feit dat de politie weigerachtig staat tegenover het opmaken van een pv op grond van wat ze als een vaag vermoeden bestempelen, leidt ertoe dat jagers ontmoedigd raken om nog meldingen te doen. Zo komt men in een vicieuze cirkel terecht, aldus de spreker. Hij kan de stelling van Nicolas Brackx over het dark number dus volgen. Een versterking van de capaciteit kan soelaas bieden.

Dieter De Mets wil zeker niet beweren dat er in Vlaanderen ontelbare stropersbendes actief zijn, maar hij is ervan overtuigd dat er wel meer georganiseerde teams van enkele stropers zijn. Het probleem mag zeker niet worden onderschat.

Bruno Tobback suggereert om via de Hubertus Vereniging Vlaanderen dergelijke tellingen van individuele jagers te groeperen.

Dieter De Mets legt uit dat alle leden verplicht zijn jaarlijks alle voorjaarstellingen en afschottellingen in te dienen. Die cijfers zijn er. Als het afschot vermindert, betekent dat niet dat er ook minder haas zit. Het kan een signaal zijn dat een jager niet meer wil afschieten omdat hij dalingen vaststelde in het jachtrevier. De cijfers verzamelen kan dus, maar het lijkt de spreker belangrijker om het probleem eerst gebiedsgericht in kaart te brengen. Voor reewildstroperij gaat het stilaan om het hele Vlaamse grondgebied, aangezien reeën nu overal worden gemeld. De haas situeert zich vooral in Oost- en West-Vlaanderen. Zonder enig verwijt aan het ANB meent de spreker dat het agentschap momenteel niet over

de nodige capaciteit beschikt om opnieuw een gecoördineerde actie zoals in 2016 op te zetten. Dergelijke acties zijn veelomvattend, erkent hij. Het gaat van bezoeken bij wildhandelaren tot aanwezigheid op het terrein en nog veel meer.

Bart Nevens wil weten of beelden van wildcamera's gebruikt kunnen worden ter staving van feiten. Deze steeds beter ingeburgerde technologie kan bijdragen tot de monitoring van jachtgebieden. Er zijn zowat 440 bijzondere jachtopzieners. Het lid ziet inzake het leveren van de bewijslast en het meten van de omvang van het probleem een belangrijke taak voor de Hubertus Vereniging Vlaanderen, die er ook alle belang bij heeft om stroperij tegen te gaan.

Dieter De Mets antwoordt dat zeer recent een wildcamera drie individuen op beeld heeft vastgelegd, waarvan één een wapen hanteert. Aan de betrokken jachtrechthouder wordt gevraagd om de beelden ter beschikking te stellen van het agentschap. De beelden van de op de markt beschikbare, goedkopere camera's zijn nog altijd zeer vaag. Op dertig meter is identificatie niet mogelijk, maar het kan een indicatie van een probleem zijn. Ook in die zin kan overleg nuttig zijn, met name over het gebruik van dergelijke technologie voor inventarisatie van wildsoorten maar evengoed voor het meten van het probleem van de stroperij.

Tinne Rombouts besluit dat er evolutie in de technologie zit, maar meent dat met de politie moet worden bekeken in hoeverre hun camera's eventueel kunnen worden ingeschakeld. De politie beschikt ook over allerhande mobiele camera's en dat vergt grondig overleg, besluit ze.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Lydia PEETERS
Wilfried VANDAELE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AMMC	afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
DABM	decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid
EU	Europese Unie
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
MHD	Milieuhandhavingsdecreet
pv	proces-verbaal
vte	voltijdsequivalent